

TOMASO KEMÉNY: UN POETA ITALIANO NATO A BUDAPEST

TOMASO KEMÉNY: EGY BUDAPESTEN SZÜLETETT OLASZ KÖLTŐ

Tomaso Kemény è nato a Budapest nel 1939, ma dal 1948, anno della svolta stalinista in Ungheria, è emigrato in Italia dove si è stabilito, con cittadinanza italiana dal 1966. Vive a Milano ed è professore di Letteratura Inglese presso l'Università di Pavia. In Ungheria è tornato solo nel 1989, dopo quaranta anni di assenza, invitato per un Festival di Poesia, durante il quale è stato presentato come poeta italiano nato a Budapest, rimarcando la sua duplice matrice peraltro dallo scrittore accettata. Dal viaggio sono scaturiti i nostalgici versi del diario "Il ritorno" e il poema epico "La Transilvania liberata", luogo magico a lui molto caro. Infatti il padre, morto a Stalingrado, gli ha trasmesso la passione per la Transilvania, "culla della cultura ungherese", terra di mistero e di fantasia. Da questa impronta probabilmente si è sviluppata in Kemény la vocazione alla poesia, intesa come "ricerca vitale e gioco surreale" (G. Conte).

Con ardente e giovane animo Tomaso Kemény affronta le parole e le compone in frattali alterni, di reale e di onirico, intersecati da un unico impulso creativo. Come per A.E. Poe, per Yeats, Keats, anche per lui la poesia è bellezza, eccitazione ed elevazione dell'animo, bellezza come risultato di impressione e di espressione, bellezza che sola, forse, potrà salvare il mondo: "Contro l'indebolimento dei sensi e delle passioni, contro il disincanto epocale la poesia può aprire il lettore alla fiducia nella vertigine e nello sconvolgimento di una grandiosità irrinunciabile".

Per Kemény il meraviglioso incantamento della poesia travalica i secoli e da Omero giunge ai nostri giorni attraverso modulazioni e formulazioni diverse. Le citazioni e i rimandi intertestuali sono molteplici. A parte le epigrafi, i riferimenti intarsiati nei testi, di essi divenuti a fare parte perdendo la connotazione originale, vanno dal Cantico dei Cantici a Catullo, da Dante a Jacopone, da Apollinaire a Gottfried Benn, da Breton a d'Annunzio. Forse perché esu-

Tomaso Kemény Budapesten született 1939-ben, de a magyarországi stalinista fordulatot követően, 1948-ban Olaszországba emigrált és ott is telepedett le. 1966-ban kapta meg az olasz állampolgárságot. Milánóban él, a Paviai Egyetem Angol Irodalom Tanszékének professzoraként. Csak negyven évi távollét után, 1989-ben tért vissza először Magyarországra egy Költészeti Fesztivál meghívójaként. Ezen a rendezvényen Budapesten született olasz költőként mutaták be és éppen a ketős identitásból adódó gyökereit emelték ki. Ezen utazás inspirálta a nostalgikus „A visszatevés” című napló verseit és a számára oly kedves és varázslatos vidékről mesélő „A felszabadult Erdély” című elbeszélő költeményt. A költő édesapja, aki Stalingrádnál esett el, ültette el fiában az Erdély iránti szenvedélyes szeretetet, mely területet a titokzatosság és fantázia földjének, „a magyar kultúra bölcsőjének” tartott.

Valószínűleg ezek az emlékek és benyomások keltek fel Keményben a költészet iránti vonzalmat, felfogásában pedig a költészet nem más, mint „a folytonos kutatás létezéséig, egyfajta szürrealis játék” (G. Conte).

Tomaso Kemény tizes és fiatalos hével közelít a szavakhoz, úgy rakja egymás mellé azokat, hogy bennük a valósgos és álomszerű jelentések váltakoznak, majd a részeket egyetlen alkotó impulzus rendezí egészésszé. Neki a költészet és a szépség, ugyanúgy, ahogy E.A. Poe, Yeats, Keats számára is, nem más, mint a lélek izgalmi és emelkedett állapota. A szépség, mint a benyomások és a kifejezés által létrejövő eredmény, a szépség, mint feltehetően az egyetlen dolog, mely képes lesz megmenteni a világot: „A szenvedélyek elgyengülése ellenében, a korszakos kiábrándulással szemben a vers marad az, mely olvasójában megőrizheti a hitet a művészi szédület és a nagyszerűség felforgató erejében, melyről lemondani nem lehet”.

Keménynél a költészet csodálatos bódulata átveli az évszázadokat Homérosztól egészen napjainkig, még a hanglejtés és megfogalmazás koronként el is tér. A szövegben belül számos idézet és utalást találunk. Az idézett feliratok, a szöveg közé ékel utalások, melyek a költemények szerves részévé váltak – elveszve így eredeti jellemzőiket – egészen Catullus Énekek Éneke című művétől, Dantén és Jacoponén keresztül Apollinaire-ig, Gottfried Benn-től, Bretonon keresztül d'Annunzioig terjednek. Talán éppen azért,

